No. 1706 | Zaterdag 9 September 1916. | 33ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— met vooruitbetaling.

BUREAU VAN DIT BLAD
Waterkant No 4, Overzijde.
DRUKKER. B. L. BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50; voor elken regel meer 7½ cts.

Art. 192 der Grondwet.

De heer Tydeman schijnt niet veel medestanders te hebben gevonden in zijn ongeneigdheid om aan het bijzonder onderwijs het recht der gelijkstelling te laten wedervaren.

Uit het Voorloopig Verslag der Tweede Kamer over het onderwijs-Grondwetsartikel krijgt men althans den stevigen indruk, dat de overgroote meerderheid der linkerzijde met haar geestverwanten in de Staatscommissie behalve den heer Tydeman en met minister Cort van der Linden bereid is, den politieken schoolstrijd op eerlijke en eervolle wijs te beslechten.

Wij verwachtten niets anders en wij verheugen ons er over.

Al gaven wij en al geven wij nog aan een andere oplossing de voorkeur, wat thans wordt voorgesteld — de volle rechtsgelijkheid en financiëele gelijkstelling — schijnt ons in afzienbaren tijd het eenig bereikbare toe.

Om het ideaal — het betere — dat niet te verwezenlijken lijkt, mogen wij het goede niet verwerpen noch lichtvaardig in de wangschaal stellen.

Bovendien zal het nieuwe Grondwetsartikel ons in staat stellen, mits het ons ook in de toekomst niet aan toewijding en liefde voor het kind en het onderwijs mangelt, onze oude strijdleus: de vrije school regel, de openbare aanvulling, zoo dicht mogelijk te benaderen.

Wij mogen intusschen niet uit het oog verliezen, dat een deel der natie de openbare school wenscht en blijft wenschen, en dat de voorstanders dier school ook na de Grondwetsherziening de wapens niet zullen neerleggen.

Er zal strijd blijven, een eerlijke wedstrijd, hopen wij, tusschen beide kampen om het onderwijs zoo goed en zoo zoo deugdelijk en zoo vruchtdragend mogelijk te doen zijn.

Welnu, dien strijd schromen de voorstanders der bijzondere school niet, veeleer zullen zij er een prikkel in vinden tot stage werkzaamheid, waakzaamheid en toewijding.

Mag nu — onvoorziene omstandigheden daargelaten — de herziening van art 192 der Grondwet een zoo goed als beklonken zaak worden beschouwd; — de practische uitvoering en toepassing zou, moet men vele leden der Kamer gelooven, geheel onzeker zijn en stellig lang op zich laten wachten.

Formeel zijn, ongetwijfeld, volgende Staten-Generaal en regeeringen niet gebonden aan de door de Staatscommissie voorgestelde uitwerking van het Grondwetsartikel in wettelijke regelingen; maar men kan zich toch in gemoede geen regeering en geen Staten-Generaal denken, die, nadat artikel 192 in den voorgestelden zin is gewijzigd, zouden weigeren aan deze wijziging de toepassing te geven, welke in de bedoeling lag van hen, die ze ontwierpen en goedkeurden.

We hebben hier niet op het oog afwijkingen of wijzigingen van ondergeschikt belang, we bedoelen de financiëele gelijkstelling in haar breede en onmiskenbaar duidelijke lijn.

Als de tegenwoordige Staten-Generaal de financiëele gelijkstelling aanvaarden, dan rust op een volgende regeering en de nieuwe Staten Generaal de zedelijke plicht, de gelijkstelling tot een daad te maken. En we kunnen ons niet voorstellen, dat ze zich daaraan zullen pogen te onttrekken.

Ook de zorgelijke financiëele toestand kan geen reden zijn, noch mag als voorwendsel worden aangegrepen om wat de Grondwet gebiedend zal voorschrijven eenvoudig na te laten of voor onbepaalden tijd uit te stellen.

De wijziging van artikel 192 is geen wissel, waarvan de vervaltijd in een ver, schemerachtig verschiet ligt, maar een wissel, die binnen zeer korten tijd zal behooren te worden gehonoreerd.

In deze intentie dient de herziening te worden voltrokken; zoo niet, dan zou het inderdaad beter zijn ze stil letjes te laten rusten.

Het Huisgezin.

De mooiste vondst.

Het onderwijsrapport der bevredigingscommissie heeft geen onverdeelde instemming gevonden.

Met den oud-liberalen leider mr. Tydeman blijken meer liberalen, oude en niet-oude, er afkeerig van te zijn.

En wat rechts betreft, spreekt de Standaard van een „schoonen schijn."

De tegenvoeters ontmoeten elkaar bijna, zij het dat zij door lijnrecht tegenovergestelde overwegingen worden geleid.

Nu heeft niemand minder dan mr. Tydeman, de voorzitter der Evangelische Maatschappij, ons met een merkwaardige, hem waardige vondst verrast.

Het onderwijsrapport met zijn voorstellen en toelichting kan — zegt hij — blijkens inhoud en strekking onder geen andere inspiratie dan die der Jesuïeten geworden en getogen zijn.

Het onderwijsrapport een product der Jesuïeten!

Zelfs ds. Bronsveld had het zóó mooi niet kunnen bedenken.

En de heele Staatscommissie, behalve dan mr. Tydeman, heeft zich door de Jesuïeten, die blijkbaar de katholieke leden als hun instrument hebben gebezigd, in de luren laten leggen.

Niet alleen de rechtsche leden, maar ook de linksche.

Niet enkel dr. Bos, van wien de heer Tydeman getuigt, dat hij pro-Roomsch was; niet enkel de heer Roodhuyzen, van wien mr. Tydeman verzekert, dat hij met bijzonder veel genoegen juist met Rome ruilhandel pleegt.

Maar ook de heer De Beaufort, op wien men huizen zou bouwen; ook de heer Ketelaar, die nooit heeft bekend gestaan de Roomschen welwillend gezind te zijn; ook de sociaal democraten.

Het moet wel bijzonder listig zijn aangelegd, nu het is gelukt iedereen en allen in het Jesuïetische net te verstrikken.

En de heer Tydeman, die tegenstemde, heeft blijkens zijn nota den sluwen toeleg niet doorzien, anders had hij dien in zijn geschrift blootgelegd en had hij stellig zijn linksche medeleden behoed voor den stap, dien zij hebben gezet.

De heer Tydeman komt dus met zijn onthulling ten doele te laat.

Maar de Kamer is er nog en het volk, en zij zullen niet gedoogen, dat we het schouwspel zullen moeten beleven van „een geheel verroomscht Nederland, onder de stille leiding der Jesuïeten."

Het kan ook zijn, dat buiten den kleinen kring der Evangelische Maatschappij niemand den heer Tydeman ernstig neemt en men eens hartelijk lacht om de nieuwe dwaasheid van dezen ridder der belachelijke figuur

Een toespraak des Pausen tot de Romeinsche kinderen.

Onlangs heeft Z. H. de Paus een vertegenwoordiging van de kinderen van alle parochies van Rome, die volgens het verlangen, door Z. H. voor alle diocesen der wereld uitgedrukt, des morgens de H. Communie hadden ontvangen om den vrede af te smeeken, op het Vaticaan ontvangen.

In antwoord op een adres, door den kardinaal-vicaris Pompili voorgelezen, hield de H Vader een toespraak, waarin Hij kardinaal Pompili bedankte, wijl deze Hem de voldoening verschaft had, de kinderen te mogen ontvangen, die de H. Communie hadden ontvangen en voor den vrede hadden gebeden, zoo meldt de „Msbd."

De Paus wees er op, dat de geweldige droefheid, welke de geheele wereld tengevolge van den oorlog vervult, zich niet op aller gelaat afteekent, en dat niettegenstaande alle oproepen tot ingetogenheid en boetvaardigheid, welke zoo duidelijk uit dit geweldige bloedbad voortkomen, de volwassenen zich niet weten te onttrekken aan de aantrekkelijkheden van het wereldsche leven.

Daarom heeft de Paus zich tot de kinderen gericht, wier almacht bij God gegrondvest is op hun onschuld, hun zwakheid en op het feit dat zij bizonder dierbaar zijn aan Jezus.

Sinds twee lange jaren zijn menschen, die vroeger onschuldig en vol liefde waren, evenals gij, niet meer onschuldig en niet meer vol liefde. Zij verscheuren en vermoorden elkaar.

Uw van nature zacht en vreedzaam hart, gelijkend op dat van Jezus, uw fantasie, gemaakt voor blijde beelden en vol afschuw voor bloedige tafereelen begrijpt niet in alle volheid, de verwoestingen, welke de eene mensch den andere toebrengt. Wel licht hebben eenigen uwer een leven diger echo van het conflikt vernomen, door familieleden, die er bij betrokken zijn, maar aan het meerendeel uwer ontsnapt de uitgebreidheid van dit gruwelijk schouwspel.

Het is voldoende voor uw verstand om heden een idee op te vangen, dat later bij het licht der geschiedenis zal rijpen.

Gij zijt de toeschouwers van de somberste tragedie van menschelijken haat en menschelijke dwaasheid. Gij leeft in den tijd van de verschrikkelijkste uitboeting, welke God ooit door de handen van de zondige maatschappij zelf voltooit.

Wij daarentegen, Vader van alle geloovigen sinds twee jaren, lijden, vermanen en bidden. Maar Onze aansporingen om de wapenen neer te leggen en een overeenkomst langs den weg van rechtelijkheid en rechtvaardigheid te zoeken, bleven vruchteloos. Daarom besloten Wij om Gods hulp in te roepen door het almachtige middel van uw onschuld, hopende, dat het wonder van den zoon van Agar hernieuwd zou worden.

Na verklaard te hebben, dat het onweerstaanbaar voorbeeld van de kinderen door de volwassenen van alle huisgezinnen zal gevolgd worden, ging de H. Vader voort: Gij weet, wat Wij willen, n.l. dat de menschelijke maatschappij allen haat zal afleggen en het bloedbad zal beëindigen en na zoo ongelukkig op Kaïn geleken te hebben, opnieuw Abel waardig zal worden in het werk van vrede en vergiffenis.

Op welke wijze? vroeg de Paus, en Hij voegde er aan toe: Over de wijze willen Wij geen voorstellen vormen uit vrees, dat alle voorstellen al Onze kinderen, die ons even dierbaar zijn niet op gelijke wijze aangenaam zullen wezen.

Wij stellen Ons op het oogenblik tevreden met Onzen wensch te herhalen, en laten de wijze over aan den Almachtigen God van rechtvaardigheid, barmhartigheid en vergiffenis.

De Paus besloot met nogmaals te wijzen op de kracht van de gebeden der kinderen en de hoop uit te drukken, dat de zegen van God de vervulling van den wensch zou verhaasten, welke Hem meer uit het hart, dan van de lippen kwam.

Bioscoop-contrôle.

De gemeentelijke bioscoop-commissie te 's-Gravenhage heeft een „Handleiding" voor haar leden uitgegeven, welke in haar vergadering „met algemeene stemmen werd aangenomen, nadat ten opzichte van enkele punten van principiëelen aard uit voerige gedachtenwisselingen hadden plaats gehad, welke door stemmingen werden besloten. Moge er dus al nu en dan van eene meerderheid of minderheid sprake geweest kunnen zijn, de verschillen waren niet zoo belangrijk of alle leden voegden zich gaarne tot eene eensgezinde aanvaarding."

Wijl de commissie bestaat uit personen van allerlei richting en schakeering — gezamenlijk niet minder dan 29 leden — biedt deze aldus samengestelde handleiding ongetwijfeld een leerzaam beeld van hetgeen als „communis opinio" ten opzichte van bioscoop-censuur kan worden beschouwd. Het boekje dankt toch niet zijn ontstaan aan het „drijven" van wat „dompers" en „achterlingen," maar aan de samenwerking van een door B. en W. van den Haag met onpartijdigheid saamgelezen gezelschap, waarin naast vertegenwoordigers van „kerkelijke richtingen ook „verlichte" en „denkende," ja zelfs „bewuste" lieden zitting hebben.

Wat wil men meer, nietwaar?

En hoe hebben nu die „vogels van diverse pluimage" over de hun toevertrouwde censuur gedacht?

Aldus vraagt „Katholiek Nederland," orgaan van het Centraal Bureau der „Kath. Soc. Actie," waaraan volgende beschouwing ontleend is:

„Vonden zij 't per slot van rekening iets, wat eigenlijk in onzen vooruitstrevenden tijd niet thuis behoort, zoodat zij zich slechts noode lieten vinden voor een taak, welke zij wel op zich moesten nemen, omdat de Bioscoop-verordening er nu eenmaal was en zij geen saboteurs wilden zijn?

Integendeel: de „met algemeene stemmen" goedgekeurde handleiding ademt een opgewekten geest en getuigt van grooten ijver om de censuur niet alleen zoo goed, maar ook zoo uitgebreid mogelijk waar te nemen, in verband waarmede de commissie betreurt, dat haar taak uiteraard beperkt is, dat zij n.l. niet „op directe wijze" het goede kan scheppen, maar „zich tevreden moet stellen met indirect in die richting

BOVENWINDSCHE STEMMEN.

XXVI.

Van de drie Bovenwindsche eilanden heeft alleen St. Eustatius voldoende werk voor zijn bewoners Het moet zelfs werkkrachten van elders invoeren, omdat het landarbeiders te kort komt. Van Aruba en ook van Curaçao zijn er menschen heen gegaan. In dien tijd, het is een paar jaar geleden, was het een zegen, dat werkwillige werkloozen van de Benedenwinden in eigen Kolonie werk konden vinden op de Bovenwinden.

De tijden zijn echter veranderd. Er is nu op de Benedenwindsche eilanden, voornamelijk op Curaçao, werk in overvloed.

Verkeerde taktiek zou het derhalve zijn nog langer menschen van Curaçao, Aruba of Bonaire naar St. Eustatius te laten gaan. Die krachten kunnen we hier zelf best gebruiken.

Veronderstel dus eens, dat de Cultuur Maatschappij „Nederlandsche Antillen" een hooge vlucht nam in de toekomst, dan zou het zeker aanbeveling verdienen de werkkrachten dichter bij te zoeken, op Saba en St. Martin. Ik meen ook, dat het Gouvernement op St. Eustatius de exploitatie van sommige cultures heeft gestaakt uit gebrek aan het noodige werkvolk.

En van Saba zoowel als van St. Martin trekken de jonge mannen in massa weg naar den vreemde! Zijn die dan niet geschikt voor dat werk?

St. Eustatius telt maar 12 à 1300 bewoners. Zoo daar plaats is voor meer, laat men dan vestigingsplaatsen beschikbaar stellen voor Sabaneezen en St. Martijners, en St. Eustatius beter bevolken.

Een vermenging van Bovenwindsche met Benedenwindsche menschen kan misschien aanbeveling verdienen, maar dat het zaak wordt de bewoners van de Bovenwindsche eilanden wat meer onder Nederlandsche vlag te houden is buiten kijf De geheele Kolonie zal er bij winnen, als het aantal Nederlandsche onderdanen op die eilandjes wat stijgt. En dat kan alleen gebeuren, als er meer werk wordt verschaft, een middel van bestaan, een middel om te leven wordt verstrekt aan meerderen. Alleen noodgedwongen verlaten die menschen de Kolonie. Zorg, dat ze kunnen blijven en ze blijven.

In geval het Gouvernement bouwgrond over heeft op St. Eustatius en het niet voorzien kan worden, dat de Statianen zelf die gronden noodig hebben, laat het Gouvernement dan aannemelijke voorwaarden stellen en jonge krachten van Saba en St. Martin naar St. Eustatius roepen.

De Cultuur Maatschappij kan hier ook zeer veel goed doen ten voordeele van eigen bedrijf zoowel als van algemeen nationaal belang.

Op Saba en St. Martin zou veel meer verbouwd worden, indien er meer afzet was. De afstand tusschen St. Eustatius, Saba en St. Martin is niet groot. Zoo heel moeilijk zal het derhalve aan het Bestuur der Maatschappij niet vallen haar Cultuur ook uit te strekken tot de particuliere grondjes op de andere twee eilanden.

Van Saba zijn de *Amerikaantjes* al weer weg, maar die komen tegen Kerstmis wel terug. Op St. Martin zijn de arbeiders van Sto. Domingo nog thuis. Heeft men op St. Eustatius meerdere krachten noodig, of kan men er meer gebruiken, men doe zijn keuze en zoeke volk op de Bovenwindsche eilanden. Nu de planttijd begint, onderzoeke men tevens, of er geen goede gronden zijn op Saba en St. Martin, geschikt voor bepaalde cultuur, en kome dan met de huurders of eigenaars dier grondjes overeen dat gewas te kweeken en af te leveren aan de Maatschappij.

Zoo krijgen de menschen op Saba en St. Martin meer werk en de Cultuur Maatschappij breidt haar arbeidsveld uit over al de drie Bovenwindsche eilanden. Naast het particulier bedrijf kunnen die drie eilanden één Coöperatieve Vereeniging vormen, de Bovenwindsche Centrale. *Nomen est omen.* Laat de Nederlandsche Cultuur Maatschappij „Nederlandsche Antillen" nu eens een echt Nederlandsch belang dienen: cultuur verschaffen aan de Nederlandsche onderdanen op de Nederlandsche Antillen en daardoor die kleine eilandjes wat meer beteekenis geven voor Moederland en Kolonie. De *Bataafsche* en de *Nederlandsche* op de Benedenwindsche en de *Nederlandsche* op de Bovenwinden, zoo zullen beide eilandengroepen een stevigen steun in den rug hebben van het Grootbedrijf, en zich staande kunnen houden.

Maar we zijn zoover nog niet, helaas!

Wat anderen voor ons doen zullen, moeten we kalm afwachten.

We hebben ons zelf alleen de vraag te stellen, wat kunnen we persoonlijk doen in het belang onzer Bovenwindsche eilanden.

Zoo lang de stoomverbinding ontbreekt, is nauwe relatie tusschen Boven- en Benedenwinden vrijwel uitgesloten. Ze liggen te veel geisoleerd en te ver weg voor de zeilvaart.

Dat wordt dus een quaestie van

"te werken" en „reeds blij mag zijn als zij slechts op bescheiden schaal opvoedend arbeidt, doordat zij gaandeweg het peil der bioscoopvoorstellingen iets verhoogt" (pag. 14).

Om dit bescheiden doel in de gegeven omstandigheden het best te bereiken, gaat de handleiding uitvoerig na, aan welke eischen de films, willen zij voor kinderen vertoond mogen worden, zullen moeten beantwoorden. En hierbij wordt nog eens nadrukkelijk op den voorgrond gesteld, dat de commissie slechts passief kan optreden. We lezen dienaangaande op pag. 15 en 16:

„Wij zullen moeten afkeuren, en in de gevallen, waarin voor afkeuring geen reden bestaat, laten wij door. Wij krijgen dus niet: goedgekeurde films, dat wil zeggen films, die wij zelf onder alle omstandigheden gaarne aan kinderen zouden willen vertoond zien, waarheen wij onze eigen kinderen eventueel gaarne zouden medenemen. Integendeel, wij krijgen niet-ongeschikte films, films die niet zullen schaden, films waarom de kinderen niet uit de bioscoop behoeven weg te blijven. Er zullen onder die niet-ongeschikte films zeker verschillende zijn, waaraan wij ook onze goedkeuring zouden willen hechten, en wij zullen zeker allen van harte hopen, dat hun aantal voortdurend toeneemt, maar wij moeten ons toch met nadruk op dat negatieve standpunt blijven stellen, vooreerst omdat niet slechts de practijk leert, dat de keuring anders zóó gestreng zou worden, dat van de gemiddelde programma's waarschijnlijk zelden meer dan hoogstens ½ zou worden goedgekeurd; maar voor hen die dit bezwaar niet in die mate gevoelen, komt daar deze tweede overweging bij, dat de verantwoordelijkheid der Commissie een zeer groote en zeer zware zou worden: hij die aanbeveelt heeft veel meer te onderscheiden, dan hij die het slechte weert. En het zou dan ook zeer de vraag zijn of ooit eene uitgebreide commissie als de onze zou worden verkregen, dat gezamenlijke goedkeuringen mogelijk werden, of liever, dat eenig lid zonder bezwaar zijne goedkeuring ten laste der verantwoordelijkheid van de gansche Commissie zou kunnen brengen. Hoe moeilijk reeds een gezamenlijke negatieve vorm te vinden is, een positieve zal wel onbereikbaar wezen.

„Dit in hoofdzaak moet ertoe leiden, dat de uitspraak der Commissie, voor zoover zij de vertooning van een film niet verhindert, niet verder kan en mag gaan dan deze, dat de film is onschadelijk en dus niet ongeschikt.

„Wat is ongeschikt? Dat is dus de vraag waaromtrent onze commissieleden eenstemmig moeten zijn."

Om tot een beantwoording dier vraag te komen gaat de Handleiding dan uitvoerig na, wat bij de keuring der films in acht dient te worden genomen omtrent: onzedelijkheid, wansmaak, wreedheid, liefdeloosheid, kwajongensstreken, misdrijf, heiligschennis, sensatie, psychische en physische nadeelen der vertooning, het optreden van kinderen als filmacteurs, terwijl ook wordt nagegaan hoe en in hoeverre de commissie heilzamen invloed kan uitoefenen ten aanzien der explicatie van de films en ten opzichte der reclame buiten het bioscoopgebouw."

Men ziet: onderwerpen te over, welke ten zeerste de moeite waard zijn. Ook wijl de bioscoopkeuring gestadig veld wint kan het van nut wezen, meerdere bekendheid te geven aan de wenken en wenschen van degenen, die reeds de keuring uitoefenen.

De verschrikkingen van het roffelvuur.

Uit het strijdgewoel vóór Verdun ontvangt de „Kölnische Zeitung" een brief, die sober het afgrijselijke van den huidigen oorlog weergeeft.

De troepen, waartoe de schrijver behoort, hadden hoogten, door de Franschen bezet gehouden, bestormd en uit hun stellingen gejaagd. Met een kameraad nestelde hij zich vervolgens in een kleine schuilplaats, die te voren een Fransche mijnwerper tot dekking had gediend.

Elk oogenblik den dood verwachtend, hurkten wij, aldus deze Duitsche militair, op den grond, daar een zware granaat den schuilhoek dwars doorboord had. Onderwijl spookte de artillerie van weerszijden geweldig. Het was verschrikkelijk voor ons, doch nog veel verschrikkelijker voor den vijand, die het dorp B... bezet hield en die het moest tarten.

Hier ondervond ik voor het eerst, wat het geschut kan uitrichten, als het roffelvuur geeft. Toen was het gemakkelijk te begrijpen, dat de uitwerking, hetwelk dat op de zenuwen uitoefent, zeer dikwijls grooter is dan de feitelijke schade, die er door wordt aangericht. In zulke uren begeven iemand de zenuwen geheel en al. Ze klappen als het ware samen, terwijl de mensch neerdaalt tot een niets. In welken toestand hij denkt, voelt noch hoort en in stompe lijdzaamheid werkloos afwacht. Wij, die enkel toeschouwers waren, voelden die verschrikking aan het trillen onzer lichamen, aan het razende kloppen onzer harten. Wij zagen elkaar in de bleeke gezichten, wij zagen de zweetdroppels op onze voorhoofden. Medelijden vervulde ons met de menschen, die wij vijanden moesten noemen, die onze vijanden waren.

Om 5 uur in den middag kwam het bevel tot den aanval. Wij allen begroetten het als een bevrijding. Met een schreeuw uit de keel drong, stormden wij uit de loopgraven.

Zoo ging het op het dorp aan. Het geweer in de linkerhand, bij sommigen ook aan den riem, in de rechter bijl of handgranaten, zoo sprongen wij tegen de huizen aan. Ontzettende slagen bonken tegen de deuren, handgranaten vliegen naar de vensters en de kelderluiken binnen. Nog eens een kort, woedend vuur van de vijanden, die daarin zijn. Door vensters en deuren dringen wij binnen. Een laatste, wanhopige worsteling van man tegen man. Staal klettert tegen staal, weer kreten, zuchten, uitgestrekte handen, roepen om genade. Dan wordt het stil.

Aan de andere zijde werd het dorp tegelijk bestormd. Huis voor huis moest op de Franschen veroverd worden. Urenlang golfde de krijgskans heen en weer.

Daarna enkele uren rust na de bovenmenschelijke inspanning en slapen, slapen.

Een vlucht boven een gevechtsterrein.

Een militair aviateur beschrijft in de „Daily Express" het werk van den vlieger-waarnemer en zegt o. a.:

„De dageraad!... maar niet zooals men zich dien voorstelt; neen, een dageraad waarin Gods heldere hemel vol gevleugelde dienaren des doods is. De aarde zelf is geschokt door de ellende en het gelaat der zon wordt verduisterd door de zware, verstikkende wolken van picrine dampen die als een doodswade over de aarde gespreid liggen.

Ver op den achtergrond stijgt een slagaeroplaan op. Zij komt dichter en dichter naar de gevechtslinie kruipen, zonder op de afweerkanonnen van den vijand te letten. De Duitsche artillerie is bezig met werk van ernstiger aard — zij moet de onweerstaanbare linies der Engelsche infanterie tegenhouden.

Al de verschillende operaties op dit uitgebreide slagveld zijn als een open boek voor den wachter in dat teere voertuig — de strijd die van loopgraaf tot loopgraaf vooruit en achteruit golft, het handgemeen in het open veld, het ding-dong artillerie-duel en het haastig aanstormen van hulptroepen en versterkingen.

Niets blijft voor het spiedend oog daar boven verborgen; en wat het ziet bericht het per draadlooze telegraaf aan de groote kanonnen ver naar achter en naar het hoofdkwartier, waar de bevelhebber iedere beweging van den strijd op zijn kaart aanteekent, als een schaakspeler zijn zetten en tegenzetten op het bord overdenkt.

Ver van den grooten weg af ligt een groot en dicht woud. De waarnemer bespiedt aandachtig de strook Engelsche loopgraven die onmiddellijk tegenover het bosch zijn gelegen. Dan komt er plotseling leven in het ledige terrein tusschen de loopgraven, dat voortdurend door granaten omwoeld wordt. Steeds meer en meer mannen komen uit de loopgraven aanzwerven en stormen naar de Duitsche loopgraven.

Om hen heen ontploffen allerzijds de granaten, die groote gapingen in hunne gelederen veroorzaken, maar steeds komen er meer aanzetten.

Dan komt uit de Duitsche loopgraven een dergelijke troep aanstormen. Beide troepen staan tegenover elkander, de massa golft heen en terug, nu hier, dan daar heen.

Spoedig zijn zij door wolken dikke grijze rook bedekt en onophoudelijk barsten de granaten uiteen. Een oogenblik blijven de beide troepen op dezelfde plaats staan, maar dan worden de Duitschers stap voor stap, duim voor duim terug gedreven. Een soort trilling loopt door hunne gelederen, die uiteen vallen en omkeeren.

De twee strijdende massa's vermengen zich, zoodat men ze nu niet meer onderscheiden kan. En onophoudelijk blijft de waarnemer het goede nieuws doorseinen naar het hoofdkwartier."

Fricourt.

Onder de „récits de guerre" van de „Temps" komt het volgende relaas voor, omtrent den strijd bij Fricourt:

De Duitschers hadden dit dorp ijverig „georganiseerd". De positie was voor hen des te voordeeliger, daar de huizen langs een helling omhoog gingen, welke eindigde in een hoogte, die begrensd werd door een bosch. Zij hadden de buitenste huizenrij, welke evenwijdig liep aan de spoorbaan, versterkt; en binnen in het dorp zelfs forten aangebracht, die bewapend waren met machinegeweren. De voornaamste straten waren voorzien van reeksen versterkingen in geval de eerste linie verbroken zou worden. Zelfs aan het bosch waren door de Duitsche genie de noodige zorgen besteed; het was een geweldig sterk verdedigingspunt. Om het effect van een bombardement te ontgaan, hadden de Duitschers, zooals gewoonlijk, talloose schuilplaatsen in de voorste linie uitgegraven, sommige waren wel 40 voet diep. Gedurende de lange maanden, dat zij hier hun verblijf hadden opgeslagen, hadden zij zonder ophouden aan hun systeem van weerstand bieden gearbeid.

Vóór den aanval had de Engelsche artillerie heel wat vernield in Fricourt zelf en in de voorste linies, zonder echter alle schuilplaatsen vernietigd te hebben. Toen den eersten Juli een aanval beproefd werd, kon, niettegenstaande de dapperheid van onze geallieerden, het dorp niet genomen worden. Maar de inneming van Mametz en Montauban, benevens de voordeelen op den linker vleugel maakten, dat de positie der Duitschers onhoudbaar werd. Den 3den tegen den middag, na een hevige artillerie-charge, slaagden de Engelschen er in het dorp te omsingelen en zich er van meester te maken na een schitterenden aanval, waarin zij bovendien 1500 man gevangen namen.

Van Fricourt, evenals van Montauban, is niets meer over dan een puinhoop, een gevolg der Engelsche bommen. Nu zijn de Duitschers op hun beurt bezig deze ruines tot stof te maken, en de laatste overblijfselen van het dorp te vernietigen. Overal liggen de lijken. Achter een borstwering ligt een Duitsch grenadier, nog met een kogel in zijn hand. Een eind verder ziet men drie infanteristen, verpletterd door een bom en half onder een ingestorten muur begraven. Overal, aan alle kanten liggen de dooden. Het weer is drukkend en een afgrijselijke stank verpest de lucht.

Wij doorkruisen Fricourt, en klimmen over allerlei hindernissen heen. Niet ver van ons af wordt het gevecht voortgezet. De Engelschen zijn in het voordeel en verbeteren hun stelling. De Duitschers bombardeeren zonder ophouden het Westelijk deel van het dorp. Wij bereiken het cantonnement achter de vuurlinie. In een localiteit is een groep gevangenen bijeen; het zijn Pruisische infanteristen van het regiment, waarvan zich een geheel bataljon te Fricourt heeft overgegeven.

Dan begeven wij ons naar een troep soldaten, die gevochten hebben tusschen Boisselle en Fricourt en nu uitrusten. Er zijn veel recruten uit Yorkshire en Durham bij en meest allen zijn mijnwerkers. Zij hebben zich schitterend gehouden en hebben geholpen bij de omsingeling van Fricourt, waar zij dapper voortrokken tot aan het boschje, dat zich bevindt op het plateau vóór heuvel 100. De generaal, die hen aanvoert, deelt mij eenige bijzonderheden mee over den geest die hen bezielt:

„Ondanks het hevige geweervuur der Duitsche machinegeweren, sprongen mijn manschappen over de borstwering en trokken eensgezind uit. Zij hebben zich gedragen als uitstekende krijgslieden. Drie of vier van mijn bataljons behooren tot de nieuwe lichting, tot het nieuwe leger. Slechts één van mijn bataljons behoort tot de oude garde, die al meer dan eens onder vuur is geweest. En in het gevecht kan men geen verschil zien tusschen het nieuwe en oude leger. Met dezelfde zekerheid trekken zij voorwaarts. 't Is mij een groote voldoening de flinkheid van mijn troep te kunnen roemen en ik weet, dat de andere, pas gevormde bataljons, diezelfde voldoening aan hun chefs geven.

De Duitschers hielden onze nieuwe soldaten voor amateurs. Maar zij hebben zich vergist en zullen hun dwaling nu wel reeds inzien. Overigens zullen zij daartoe nog gelegenheid te over hebben."

Wij inspecteeren de kantonnementen: overal heerscht zindelijkheid en opgewektheid. Het is nauwelijks 24 uur geleden, dat deze mannen uit Yorkshire en Durham de loopgraven verlaten hebben, en toch ziet men aan hun voorkomen hun fysiek weerstandsvermogen. Zij zijn vol optimisme; zij hebben de Pruisen van dichtbij gezien, zij hebben tallooze gevangenen gemaakt. Zij zijn er zeker van bij een volgende ontmoeting zich nog beter te houden en in hun moedertaal herhalen zij: „Wij zullen ze wel krijgen."

DE OORLOG.

Het Groote Offensief in het Westen heeft deze week aanmerkelijk vorderingen gemaakt. Nieuwe posities werden ingenomen, nog bestreden punten definitief bezet; er werden vele gevangenen gemaakt en zeer veel oorlogsmateriaal werd veroverd.

Opslagplaatsen van amunitie zijn vernield, verbindingspunten afgesneden. Wat meer is, onder de gevangenen telde men er, die nog slechts kort geleden van andere fronten waren aangevoerd. Duitschland schijnt geen ruime beschikking meer te hebben over reservetroepen.

Het Russisch Offensief blijft maar voortrukken en maakt gevangenen bij duizenden. Het mee doen van Roemenië is vooral voor Rusland een welkome hulp. De Roemeensche troepen vormen een mooie verlenging van het Russisch front. Bij Verdun weren de Duitschers zich dapper, maar konden geen voordeelen meer behalen.

Griekenland heeft zich nu officieel meer op de handen der Verbondenen verklaard, die overigens daar tamelijk wel de lakens uitdeelen. Ze hebben post- en telegraafkantoren bezet en eischen de uitzetting uit het land van alle verdachte personen.

De Duitschers hebben een nachtelijken tocht naar Londen gedaan met 13 Zeppelins. Daar alle lichten bij tijds gedoofd waren, konden de luchtreizigers niet goed zien waar zij zich bevonden. Slechts drie luchtschepen bereikten de voorsteden van Londen, doch moesten spoedig rechtsomkeerd maken, toen de Engelschen het zoeklicht op hen wierpen en het aan de kanonniers en vliegmachines gemakkelijk maakten de Duitschers te beschieten. De aangerichte schade is gering.

Berichten uit de Kolonie.

Kerkelijke Berichten.

In het Provinciaal Kapittel der Nederlandsche Paters Dominikanen, Dinsdag 5 September te Huissen gehouden, werd de Hoogeerw. Pater ANTONINUS TER MAAT voor een tweede tijdvak van vier jaren gekozen tot *Prior Provincialis*.

***

Gisterenmiddag werd hier telegrafisch bericht ontvangen, dat de Zeereerw. fr. RADULPHUS HERMUS, Directeur van het St. Thomas College alhier, door het Kapittel der Eerw. Fraters te Tilburg gekozen was tot Algemeene Overste hunner Congregatie.

Deze keuze is een hooge eer voor fr. RADULPHUS, maar een zeer zwaar verlies voor de Missie van Curaçao. De Zeereerw. Frater Superior was niet alleen Directeur van het College, maar ook Bisschoppelijk Inspecteur van het Bizonder Onderwijs in de Kolonie Curaçao.

Algemeen wordt Frater RADULPUS geacht om zijn grondige kennis, en breede ontwikkeling, gepaard aan eenvoudigen omgang en voorzichtig optreden.

Van harte mogen we de Congregatie van O. L. V. Moeder van Barmhartigheid gelukwenschen met zulk een Overste; met de Eerw. Fraters van Curaçao treuren wij om het verlies van een goed Vriend.

Nu de belangen der Eerw. Fraters, werkzaam in onze Missie, in zijne handen zijn gelegd, en niemand beter dan ZijnEerw. de bizondere belangen der Eerw. Fraters en het algemeen belang van het R. K. Onderwijs in onze Missie kent, hopen en vertrouwen wij, dat ook in de toekomst wij mogen blijven rekenen op zijn wijze voorlichting en bereidwillige hulp.

Gods zegen roepen wij af over zijn nieuw bestuur.

---

later als het stoombootje of de motor-schoener er is.

Een tweede vraag is: Doet het Gouvernement genoeg voor die eilanden?

Een onpartijdig beoordeelaar zal volmondig deze vraag met JA moeten beantwoorden.

Het bestuur is in goede handen, orde en rust worden niet verstoord. Er wordt gezorgd voor kerk en school. Voor geneeskundige hulp tegenwoordig ook; dat liet vroeger wel eens te wenschen over, vooral op St Eustatius. Politie is overal voldoende aanwezig. Het is dikwerf een heele opoffering voor die Hollandsche jongens als ze gezonden worden naar deze Engelsch sprekende bevolking. Heel erg thuis gevoelen zij zich niet in het begin. Later komt dat wel, en, als ze terug keeren naar Curaçao, zijn ze toch minstens zoo ver, dat ze het Engelsch voldoende verstaan en een verstaanbaar antwoord kunnen geven.

Dat is veel waard voor ons hoofdeiland, waar geregeld Amerikaansche booten binnenkomen. Onder de Politie moeten er noodzakelijk eenigen zijn, die fatsoenlijk Engelsch en Spaansch verstaan en ook spreken kunnen.

Dat wordt heel bizonder geëischt van de toekomstige *havenpolitie*. Zou men bij dat corps geen paar flinke Sabajongens kunnen voegen? Die weten uit eigen ondervinding, hoe de havenpolitie optreedt in New York en kunnen zeker uitstekend overweg met de Amerikaansche Kapiteins.

Zoeken, zoeken moet het Gouvernement, op alle manieren zoeken om het Sabavolk onder eigen bestuur te houden. Het is een prachtig kolonisatie-element, dat niet zoo maar prijs gegeven mag worden.

Laat ons toch alle voordeelen genieten, die wij van de Bovenwindsche eilanden behalen kunnen. De Amerikanen hebben de Sabaneezen graag, en het Hollandsche Gouvernement zou niets doen om die gewilde krachten te behouden!

We onderhouden dure scholen op de Bovenwinden en...... voeden de Jongens op voor de *States*.

Dat is toch te dwaas!

De beste elementen laten we ons ontglippen, en blijven zelf zitten met de minder energieke krachten, met zieken en zwakken, vrouwen en kinderen en ouden van dagen.

Waar is de zoo hoog geroemde Koloniale Politiek van Nederland?

Onze zes eilandjes zijn toch waarlijk klein genoeg om ze te overzien, de goede krachten steken voldoende boven de anderen uit om ze op te merken. Houd ze vast en gebruik ze in het algemeen Koloniaal belang.

De *Rechtspraak* is in opspraak op de Bovenwindsche eilanden sinds jaren.

Over het algemeen zijn de menschen daar niet tevreden met de manier waarop wordt recht gesproken.

Men wil een onafhankelijk ommegaand rechter.

Daar voelen we wel iets voor. Stellig gelooven we, dat zulk een rondgaand rechter veel goeds zou kunnen doen. Al zou het alleen maar zijn, dat de bevolking meer vertrouwen had in dergelijke rechtspraak en het rechtsgevoel zich beter bevredigd achtte.

Maar deze meer moderne inrichting van het rechtswezen zal ook wel weer wachten moeten op een meer geregelde en betere communicatie tusschen de eilanden. Zoo'n rondtrekkend rechter moet op bepaalde en vaste uren zitting hebben, en dat is met de zeilvaart niet te bereiken. Dan hangt men te veel af van wind en weer.

Voor *Openbare Werken* zijn de Bovenwinden een dankbaar veld van arbeid.

De Gezaghebbers krijgen wat al te karige beschikking over toch noodzakelijke middelen.

Voor de wegen mocht wel iets meer worden uitgegeven.

Op St. Martin zoowel als op St. Eustatius en Saba hebben de Gezaghebbers gewoekerd met de paar honderd gulden welke hun wordt toegemeten voor het onderhoud der wegen.

Zij hebben met of zonder onderling overleg zich beperkt tot ieder jaar een klein stuk van de hoofdwegen in orde te maken en te houden. Die stukken zien er zeer goed uit. Maar het duurt te lang, voordat ze met alles klaar zijn, en, we vreezen, dat, als ze aan het einde van den weg zijn gekomen, het begin weer de noodige reparatie zal behoeven. Zoodoende hebben de menschen nooit een weg, die in zijn geheel goed in orde is, alleen maar bij stukken en brokken.

Aan de zijwegen kan heelemaal niet gedacht worden.

Daarbij, een eiland als Saba bijvoorbeeld kan meermalen te lijden hebben van stortvloed, orkaan en storm. Het neerstroomend water vernielt dan zeer veel aan de slechte gedeelten van den weg, die desnietemin een paar jaar op reparatie moeten wachten om het geregelde werk niet te onderbreken.

Verhooging van den post voor onderhoud der wegen is voor al de drie Bovenwindsche eilanden ten zeerste gewenscht.

Wordt vervolgd.

Pr. fr. R. J. C. WAHLEN.

Het weer.

September staat bekend als een droge maand. De eerste week was zoo heet en droog, dat we vreesden het de heele maand ook droog te zullen houden. Al het vroege planten zou dan grootendeels voor niets zijn geweest.

Maar, Goddank, gisterenmorgen eindelijk is er toch weer een buitje losgekomen. In de stad herhaalde zich dat nog een paar maal, maar in de Benedendistricten heeft het uren achtereen gestortregend. Een zee van water staat voor de dammen. Op Sta Maria, het eerste bericht dat inkwam, viel ± 100 mM. We hebben nog veel meer regen te verwachten.

Als dát gebeurt, als het in September flink blijft regenen, ja, dan wordt het een buitengewoon goed jaar.

Op Aruba doet de *Feterita* het goed. Over een paar weken, worden daar versche maiskoeken gebakken. Op de Noord is men aan het planten gegaan onmiddellijk na de eerste groote regens. De *Feterita* kan daar over twee weken geoogst worden.

Onveilig.

De viersprong voor den ingang van het St. Elizabeths Gasthuis blijft onveilig. De uithoek van *Wacao* verhindert het zien aankomen van auto of rijtuig. Als honderden kinderen om 12 en 3 uur uit school komen en uit het Hospitaalgangetje de Breede Straat opstormen, loopen ze meermalen gevaar plotseling tegen een auto aan te botsen. Die doorgang is te nauw, de *Wacao*-hoek hinderlijk voor het vrije en veilige verkeer op dat drukke punt.

Een paar jaar geleden heeft men eenige takken van de boomen op *Wacao* gekapt. Dat was een halve maatregel. Het gaf vrijer uitzicht op de Breede straat aan de koetsiers, die van den Rooden Weg kwamen. Maar de voetgangers kunnen niet over het muurtje heenkijken en zien op het onverwachts een auto het holletje afglijden en te gelijkertijd den hoek omslaan. Herhaaldelijk zijn de voetgangers verplicht zich plat tegen den muur aan te drukken, als er auto's voorbijkomen.

Die doorgang is te nauw en kan alleen verbreed worden door den hoek van *Wacao* wat af te ronden.

Ter wille van de algemeene veiligheid moet door het Gouvernement een anderhalve Meter van dat erf worden genaast.

Het algemeen belang gaat voor het particuliere. Die wantoestand heeft nu lang genoeg geduurd.

Het Gouvernement heeft moeite gedaan om de zaak goedschiks te regelen. Maar te vergeefs.

Als de eigenaar te veeleischend is en te veel vraagt voor die paar Meters, voor hem onnutten grond, mag het Gouvernement toch eindelijk wel gebruik maken van zijn goed recht.

Waarom moeten alle burgers lijden omdat één hunner onwillig of onredelijk is?

We hopen derhalve, dat nu spoedig die leelijke hoek zal zijn weggenomen en het drukke verkeer daar vrij en veilig kan plaats hebben.

Curaçaosche Handel Maatschappij.

Per circulaire werd ons bericht, dat de Heer HENRY PERRET GENTIL zal optreden als Administrateur der Maatschappij ter vervanging van den Heer W. R. MENKMAN, die op eigen verzoek als zoodanig aftreedt.

Nieuwe Schoener.

De *Comercio* werd Donderdag middag te water gelaten, gebouwd door de Curaçaosche Handel Maatschappij voor den heer *Bonifacio Castro* te Cumarebo (Venezuela).

De schoener meet 62 ton.

Burgerlijkestand van Aruba.

Augustus 1916

Geb. M.G. 36. V.G. 82 Totaal	68
Overlijden M.G. „	7
Levenloos geboren	1
Huwelijken	7

Posterijen.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven.

Demetia van Coll, Guillermina de Garcia 2 E. Joubert, A. M. Monrad, Felix Morales, Geraldo Polomo, para Miguel Amelo, Edgardo Rivas D, Elias Roedan, Capt. Stanford Veino.

Officieele Berichten.

Aan den kommies 2de klasse der belastingen alhier Johan van Meeteren is op zijn verzoek eervol ontslag uit 's lands dienst verleend.

De heer W. E. Longney is benoemd tot voorzitter van den Voogdijraad op Saba en de heer M. I. P. de Groen tot lid.

Aan den hulpseiner bij den post voor D. T. alhier M. Henriquez is veertien dagen verlof verleend.

Aan den Griffier van St. Eustatius B. I. Mussenden is om gewichtige redenen een maand verlof verleend en de heer N. B. P. Mussenden is tijdelijk aangesteld als zoodanig.

Aan den gouvernements-geneeskundige van St. Martin N. G., C. A. Shaw is tot herstel van gezondheid een jaar verlof naar Halifax verleend.

De onderwijzer A. R. Beaujon is eervol ontheven van de functie van hoofd der openbare school op St. Eustatius en werkzaam gesteld als hoofd der openbare school te Windwardside op Saba.

De onderwijzer J. W. T. Schotborgh is eervol ontheven van de functie van hoofd der openbare school te Windwardside op Saba en werkzaam gesteld als hoofd der openbare school op St. Eustatius.

De gouvernements-geneeskundige van Aruba G. R. Hopkins is tijdelijk overgeplaatst naar St. Martin N. G.

Muziekuitvoering.

Zondagavond om 7 30 uur Overzijde.

PROGRAMMA.

1.—Waldmere	March	F. Losey
2.—Nabucodonosor	Ouverture	G. Verdi
3.—Souviens toi	Valse	Waldteufel
4.—Fantaisie sur Favorite		Donizetti
5.—Sons of the Brave	March	Bidgood
6.—Fantaisie sur Mignon		Thomas
7.—Le petit panier	Polka	P. Lust
8.—Toetoeroetoe	Danza	(1e uitv.)

J. Boskaljon

Marktbericht van den Curaçaoschen Handelsbond.

Van 8 September 1916.

AARDNOTEN (Pindas) per KG.	—
ZOUT per vat van 130 K.G.	f 0.80
DIVIDIVI per K.G.	„ 0.07½
ORANJESCHILLEN per KG. 1st kw.	„ 0.50
id. per KG. 2e kw.	„ 0.30
HUIDEN per K.G.	„ 0.80
GEITENVELLEN per K.G.	„ 1.50
WOL per K.G.	„ 0.20
SCHAPENVELLEN per stuk	„ 0.55
BEENDEREN per K.G.	„ 0.02
RECINUS-ZAAD per K.G.	„ 0.05
STROOHOEDEN (hipijapa).	
Kwaliteit No, 1 per dozijn	„ 8.25
„ „ 1 (gebleekt) „ „	„ 8,87½
„ „ 2 „ „	„ 4.50
„ „ 3 „	„ 6.12
„ „ 3 „ „	„ 6.80
„ „ 4 „ „	„ 7
„ „ 5 „ „ OLA	„
„ „ 6 „ „	„ 8
„ „ 7 „ „	„ 9
„ „ 8 „ „ OLA	„ 7.20
„ „ 9 „ „	„ 12.50
„ „ 10 „ „ OLA	„
„ „ 11 „ „	„
„ „ 12 „ „ OLA	„
„ „ 13 „ „	„
„ „ 14 „ „ OLA	„
„ „ 15 „ „	„
„ 1 van 25 c.M. of minder f.	
STROOHOEDEN (latal):	
Kwaliteit X per dozijn	f 1,12½
Kwaliteit XX per dozijn	f 1 75

Buitenland.

De toestand in Duitschland en Oostenrijk-Hongarije.

LONDEN, 2 Augustus (R.O.) Een wel ingelichte autoriteit heeft een overzicht gegeven over den economischen toestand in Duitschland en Oostenrijk-Hongarije.

Over Duitschland zeide hij: De nieuwe keizerlijke levensmiddelenminister heeft geen wonderen verricht zooals men in sommige kringen van hem verwachtte. Batochi schijnt al even weinig succes te hebben om het volk van voedsel te voorzien en de groeiende ontevredenheid der groote volksmassa's den kop in te drukken.

Het is bewezen, dat ondanks de uiterste pogingen der autoriteiten het voedsel steeds schaarscher en de rantsoenen steeds kleiner worden. De oogst heeft ontzettend geleden door het ongunstige weer en op zijn hoogst kan men op een middelmatigen oogst rekenen; de roggeoogst schijnt in verschillende streken onherstelbare schade geleden te hebben. Het volk gelooft niet meer aan de optimistische officiëele verklaringen en zelfs de journalisten, die ze publiceeren doen zulks in vele gevallen tegen beter weten in. De hoofdredacteur van de Vorwaerts" voegde onlangs aan een dergelijke officiëele verklaring de volgende opmerking toe: „Maar hoe ziet het er in werkelijkheid uit!" Dat zegt genoeg.

De diplomaten in Berlijn zitten zelf in moeilijkheden om voedsel te krijgen. Voor hen wordt voedsel gezonden uit de omliggende landen, ja zelfs ook uit Amerika, en Engeland. Een rijke attaché van een der buitenlandsche gezantschappen verklaarde dat hij al zijn levensmiddelen kreeg van een der bekende Londensche firma's.

De Amerikaansche consul—generaal te Stockholm zendt twee maal per week, meel, boter, aardappelen en vleesch naar het Amerikaansche gezantschap te Berlijn en aan de Amerikaansche consulaten te Berlijn en Hamburg.

Nog onlangs verzocht een buitenlandsche gezant te Berlijn zijn standplaats te mogen verlaten, om naar Kopenhagen te gaan en voor hemzelf en zijn staf voor 6 maanden levensmiddelen, en zeep te koopen.

De verhalen van reizigers zijn natuurlijk in menig geval eenigszins met elkaar in tegenspraak en onbetrouwbaar, maar verreweg het grootste gedeelte van de verhalen die mijn ooren bereikten wijst er op dat de nood op zijn uiterst is in Duitschland. De georganiseerde poging om voor den buitenlandschen toerist den schijn te wekken, dat alles in orde is, is thans opgegeven, en nu zijn de eerste klasse hotels er even slecht aan toe als de rest.

Een Amerikaansch zakenman, die onlangs een bezoek bracht aan zijn Duitsche vrouw en kinderen in een groot industrie-centrum van Saksen vertelde aan een mijner vrienden, dat de toestand gedurende de laatste weken onbeschrijflijk slecht was geworden. Zijn familie was door gebrek aan voedsel en de slechte levensomstandigheden ziek geworden. De algemeene toestand is er zoo slecht dat de zakenman besloten heeft zijn goede zaak op te geven en met zijn geheele familie Duitschland te verlaten. Hij is er n.l. van overtuigd, dat Duitschland financiëel en moreel bankroet zal slaan en in dien toestand zal blijven nog lang na den oorlog.

Een buitenlandsch zakenman, die verscheidene maanden in het beste hotel van Hamburg woonde, vertelde nog pas aan een van mijn vrienden, dat boter, melk, suiker, practisch niet te krijgen zijn. Wanneer hij den kellner vroeg waarom er niet was, luidde het antwoord: „die vervloekte Engelschen." Een kuiken kostte er 27 mark, een magere gans 40 mark, vleesch kregen wij om de veertien dagen. De aardappeloogst is mislukt en de aardappels worden alleen aan de varkens gevoerd.

De brieven op Duitsche krijgsgevangenen gevonden zijn meer pessimistisch dan ooit te voren. Uit een honderdtal brieven uit verschillende deelen van Duitschland citeeren wij hier eenige zinnetjes die tot wel sprekend bewijs zijn, hoezeer de schrijvers gebrek lijden. Wij lezen o. a.: Elken morgen staan wij op, vol angst voor ons dagelijksch brood. Den geheelen dag moeten wij in de weer zijn om iets te koopen en des avonds gaan wij met honger naar bed; met honger staan wij op en daar is niets te eten. Alles is zoo geregeld, dat er juist genoeg is om niet van honger dood te gaan, maar velen van ons zijn reeds gestorven.

De noodtoestand in Berlijn is onbeschrijfelijk, zoo luidt het in andere brieven. Wanneer de oorlog nog drie maanden duurt, dan is het met ons gedaan. God straft ons verschrikkelijk. Wij leven in verschrikkelijke tijden, wij hebben niets meer te eten.

Ook aan de rantsoenen der Duitsche soldaten kan men bemerken, dat de levensmiddelen steeds schaarscher worden. Op een krijgsgevangen soldaat werd een brief gevonden, waarin hij over den honger in de loopgraven klaagt; in een anderen brief vraagt een soldaat: „zendt mij als 't u blieft nog meer eten want wij hebben zoo'n honger".

Een Elzasser deserteur verklaart, dat de rantsoenen zijn ingekrompen, maar uit een meer vertrouwbare bron vernemen wij, dat de troepen in de eerste linie goed gevoed worden, terwijl die in reserve liggen minder wel gevoed worden; zij krijgen alleen op sommige dagen vleesch en vet en het grootste gedeelte van het vleesch is dan nog paardevleesch.

In een brief, welke op een krijgsgevangene gevonden is, komt de volgende passage voor.

Naar men zegt, hebben gewonde soldaten van thuis gehoord, dat gij in de loopgraven ook niet genoeg te eten hebt. De ontberingen, waaraan de eenlingen in Duitschland blootgesteld zijn, beperken zich niet langer tot levensmiddelen alleen. Zeep is bijna even noodzakelijk voor de gezondheid als voedsel, en alles wijst er steeds meer op, dat binnenkort volslagen gebrek aan zeep te verwachten is.

Men behoeft er zich niet over te verwonderen, dat de regeeringsorganisatie, welke toestanden in het leven heeft geroepen, die niet ver van sterven van honger af is, aan bittere critiek onderworpen wordt. Het gevoelen van ontevredenheid wordt nog versterkt door de meening, dat al het lijden voor een niet gering gedeelte te wijten is aan het feit, dat de toestand uitgebuit wordt in het geldelijk voordeel der boeren en andere producenten.

Voor den socialist is de jonker reeds bijna een even groote vijand als de gehate Engelschen.

De socialistische sprekers en bladen uiten de bedreiging, dat het volk zal opstaan. De grens van het uithoudingsvermogen, zeggen zij, is bereikt en de veroordeeling van Liebknecht heeft den toestand slechts verergerd.

Het is moeilijk om de juiste waarheid te leeren kennen, maar zooveel is bekend, dat men begrijpt, dat het temperament van het volk den Duitschen autoriteiten ernstige zorg baart.

In verschillende steden van het rijk hebben ernstige onlusten plaats gehad. Zoo te Berlijn, Charlottenburg, Brunswijk, Maagdenburg, Keulen, Coblenz, Aken, Duisburg, Breslau, Kiel, Dresden, Leipzig, Chemnitz, Munchen, Neurenberg, Essen, en Dusseldorf. De militairen werden gerequireerd om de orde te herstellen en in enkele gevallen moesten de machine—geweren tegen het gepeupel gekeerd worden.

Het zou nochtans een ernstige dwaling zijn te meenen, dat deze onlusten het begin van een revolutie zijn, daar moeilijk aan revolutie kan gedacht worden in een land, waar de geheele volwassen manlijke bevolking tot 50 jaar bij het leger ingelijfd is en 90 procent van de menigte, welke aan de onlusten deelnam, uit vrouwen en kinderen bestaat.

De Duitsche natie zal ontbering en honger gaarne verdragen, zoo lang zij het vaste vertrouwen in de eindoverwinning behoudt. De Duitsche regeering doet dan ook alles om dit vertrouwen aan te wakkeren door alles te verheimelijken, wat de kansen op de overwinning vermindert. Dit is o. m. gebeurd voor den militairen toestand. Toch hebben feiten als de Russische opmarsch, de mislukking bij Verdun, het offensief der geallieerden op het Westelijk front en het terugtrekken der Oostenrijkers voor den Italiaanschen tegenaanval diepen indruk gemaakt.

Betreffende Oostenrijk-Hongarije verklaarde dezelfde autoriteit: Door den sluier van stilzwijgen welke alles bedekt wat in de monarchie voorvalt, kunnen wij nochtans opmerken, dat in Hongarije bij alle gebeurtenissen de verbittering zeer groot is tegen de regeering en de Oostenrijksche generaals voor hun wijze van oorlog voeren.

Voorgesteld is, dat allen, die voor de huidige rampen verantwoordelijk zijn, rekening zullen moeten afleggen, en het parlementsgebouw heeft scènes van ongekende hevigheid gezien.

Het ligt buiten de bedoeling van dit rapport om de militaire gebeurtenissen te bespreken indien deze tenminste het moreel van den vijand niet aantasten en hem minder geschikt maken om weerstand te bieden aan het lijden en de ontberingen, welke zij den vijand opleggen.

Op het oogenblik zijn wij getuige van het begin der militaire successen der geallieerden, welke ik steeds noodzakelijke geacht heb als de noodzakelijke voorloopers van de economische uitputting in Duitschland en Oostenrijk-Hongarije. Zoodra de ontberingen niet meer als een onaangenaam middel voor een roemvol doeleinde beschouwd kunnen worden, zal de ontevredenheid der massa tot uiting komen.

Over den oogst zijn de meeningen verdeeld, maar over het algemeen schijnt toch aangenomen te worden, dat hij door het regenachtige weer veel geleden heeft. De oogst zal hoogstens een goed gemiddelde geven.

De opbrengst van den geheelen oogst in Hongarije zal 15 à 20 pct. kleiner zijn dan in 1915, die van suiker zelfs 60 pct. minder dan in 1915.

Alles duidt er op, dat Oostenrijk-Hongarije gebrek aan manschappen krijgt. Volgens de Oostenrijksche bladen zijn de mannen tot 50 jarigen leeftijd opgeroepen, ook al zijn zij niet voor den actieven dienst bestemd. Vandaar dat er gebrek is aan handen om den oogst binnen te halen. De monarchie staat hier voor twee levensbelangen, welke geen van beide verwaarloosd mogen worden.

In Weenen zijn de armlastigen, die dagelijks gratis gevoed worden van 10.450 in October 1914 tot 54.000 op het einde van Mei 1916 gestegen.

Burgerlijke stand.

Opgaaf van het aantal geboorten, sterfgevallen en huwelijken, welke hebben plaats gehad gedurende de maand Juli 1916.

	Geboorten.				Overleden		Aangegeven.	
	M. gesl.	Vr. gesl.	in echt	b. echt	M. gesl.	Vr. gesl.	Levenl.	Huwel
Aruba	18	26	34	10	2	4	1	7
Bonaire	3	11	8	6	2	1	3	3
St. Martin N.G.	3	4	—	7	1	1	—	—
St. Eustatius	—	3	1	2	—	1	—	—
Saba	—	2	2	—	1	2	—	1
Totaal:	24	46	45	25	6	9	4	11

Voor varkensvleesch werd in Mei 11 kronen per K. G. betaald, voor spek 9⅕ kroon per K. G. Suiker was alleen op kaarten verkrijgbaar in kleine hoeveelheden tegen 1 12 kroon per K.G voor koffie werd 10 kronen betaald.

In Moravië en Silezië kochten de boeren een maand geleden alles wat eetbaar was op.

Rijst is in Weenen niet meer te krijgen. Het verbruik van suiker is aan nieuwe beperkingen onderworpen, aan melk heerscht groot gebrek.

Het gebrek aan eetbare vetten wordt met den dag scherper en eenige dagen geleden meldden de Duitsche bladen, dat in Oostenrijk vetlooze dagen ingevoerd werden.

Vereenigde Staten en Mexico.

Er is tusschen de troepen der Regeering van Carranza en de soldaten van Villa een scherpe strijd geweest verleden Zondag, nabij de plaats Mapimi in den Staat Durango.

Aan beide zijden moeten vele verliezen zijn

Luitenant Kolonel Compean en 12 gewone manschappen werden door Carranzistas gedood, terwijl de Villistas 18 dooden moesten achterlaten.

De rest der bandieten vluchtte in de bergen.

Volgens een telegram van Vrijdag uit Washington, worden 25 duizend man troepen opgeroepen naar de grenzen van Mexico, zoodat dan ongeveer honderd duizend soldaten daar bijeen zijn.

Gezegd wordt dat President Wilson niet erg prettig gestemd is, niet alleen over de Engelsche „Zwarte Lijst"-kwestie, en de dreigende hernieuwing van den duikbooten oorlog door Duitschland, maar vooral over de hardnekkigheid van het hoofd der Mexicaansche Republiek, die voor alles eerst de Amerikaansche troepen weg wil hebben van Mexicaansch grondgebied, en dan — nog niet eens alle geschilpunten wenscht behandeld te zien, door de voorloopig aangenomen bevredigings commissie.

Des Presidenten politiek ten opzichte van Mexico wordt door Hughes, met volle instemming van Theodore Roosevelt, heftig aangevallen en een smaad voor de natie genoemd.

't Is vanzelf verkiezingstijd en dan wordt het er wel eens wat „dik" opgelegd. — Dat wordt later ook wel eens door een anderen bril bekeken, en veranderen de kleuren dan vaak.

President Wilson heeft toegegeven aan den wensch van Carranza dat de Vereenigde bemiddelings Commissie niet anders dan de tegenwoordige grensgeschillen zal bespreken, en dus zich niet met de binnenlandsche aangelegenheden van Mexico zal bemoeien.

De kwestie van de terugroeping der troepen zal evenwel een heet hangijzer zijn.

Men zegt dat President Wilson vooral gedreven wordt door de begeerte om voor het eindigen van zijn mandaat als President de Mexicaansche geschillen aan een zijde te hebben.

De volgende personen heeft President Wilson aangewezen om namens de Vereenigde Staten zitting te nemen in de Commissie tot vereffening der moeilijkheden met Mexico.

Secretaris Franklin, K. Lane, van het Departement van Binnenlandsche Zaken, en Rechter Louis D. Brandeis van het Opperste Lands Gerechtshof.

Een derde lid zou nog worden benoemd.

Verschillende gevechten zijn wederom geleverd tusschen Villistas en Carranzistas, doch Amerikaansche troepen bleven ongemoeid

Volgens opgaven van Generaal Obregon patrouilleerden nu 80,000 Mexicaansche soldaten op de grenzen in het Noorden en noemt deze den toestand aan de Amerikaansche grenzen „alleszins bevredigend."

De Volksstem.

Dankbetuiging.

Hulde en dank

worden hierbij openlijk betoond en betuigd aan den WelEd. Z.Gel. Heer

Dr. G. R. Hopkins

van Aruba,

voor de volkomene genezing van mijn geliefde echtgenoote, die, ofschoon aan den rand van het graf gebracht door eene zware en ernstige ziekte, om Z.E's. grondige, medische kennis, den dood toch is ontkomen.

Dezen knappen, vriendelijken en attentvollen dokter apprecieer ik ten zeerste — hij wordt hier, zoover ik weet, ook algemeen bemind en geacht.

H. E. LAMPE.

Aruba, 2 September 1916.

BEKENDMAKING.

De verkoop van ZILVEREN GOUDEN en JUWEELEN VOORWERPEN, beleend ter *Spaar- en Beleenbank* van den 1sten Maart 1915 t/m den 31sten Augustus 1915 onder Nos. **7060 M**, t/m **6497 O**, zal plaats hebben op *Donderdag* den **28en Sept.** a.s., en volgende Donderdagen

Belanghebbenden worden verzocht den verkoop te voorkomen, door de aanzuivering der verschuldigde interesten.

Curaçao, den 9en Sept. 1916.

De Voorzitter,

1 C. S. GORSIRA.

Scheepsberichten.

(OFFICIEEL).

Gedurende de maand Augustus zijn

Binnengekomen. VAN		Uitgezeild. NAAR	
Aruba	58	Aruba	54
Barbado	2	Barbados	8
Barahona	1	Bonaire	80
Bonaire	26	Bov; eilanden	1
Bov. eilanden	1	La Guayra	1
Ciudad Bolivar	1	La Vela de Coro	6
La Guayra	1	Maracaibo	8
La Vela de Coro	7	Pto Cabello	8
Maracaibo	7	Rio Hacha	4
Martinique	1	San Juan P. R.	2
Nevis	1	Sto Domingo	8
Pampatar	2		
Pto. Cabello	4		
Rio Hacha	5		
San Juan	1		
Sto Domingo	2		
Trinidad	1		
Zee en de baaien	2		
total	118	total	115

Augustus had wat de Scheepvaart betreft een gewoon verloop. De verbinding met Bonaire was tamelijk min, 8 der scheepjes die geregeld op en neer voeren tusschen Curaçao en Bonaire werden in den loop van Aug. door een stormwind op de kust geworpen. Met zeer veel moeiten en kosten kan wellicht de Julieta nog hersteld worden.

Met Aruba is de verbinding nog zeer druk. Het aanbrengen van steenen voor de *Bataafsche* schijnt goed geld te geven.

Staat van het aantal vaartuigen, die het eiland Curaçao in de maand Augustus 1916 aandeden met vermelding van hunne inhoudsmaat.

	ZEILSCHEPEN.			STOOMSCHEPEN.		
		INHOUD IN M³.			INHOUD IN M³.	
	Aantal	Bruto	Netto	Aantal	Bruto	Netto
Maand Augustus	118	14,109	12,956	25	189,335	115,193
Vorige maanden.	756	96.226	88.407	196	1.209.918	749.054
Totaal.	874	110.335	101.363	221	1.399.253	864.247

Niet opgenomen zijn de schepen, die binnenkomen van de kustvaart en van de visscherij

---

BEKENDMAKING.

Het Bestuur der „Coöperatieve Vereeniging en Nijverheid" gevestigd te Willemstad, Curaçao, geeft hierbij kennis, dat wegens de afwezigheid van haar Adviseur-Generaal, den Zeereerw. Pater St. v. de Pavert, volgens art. 12 van het Algemeene Reglement, goedgekeurd bij Gouvernements-beschikking No. 222, 21 Maart 1908, door den Apostolisch Vicaris tot Adviseur-Generaal is benoemd de Zeereerw. Pater B. A. J. Gijlswijk, Pastoor te Willemstad (Otrabanda) Curaçao, ingaande op den 25sten Augustus 1916.

Het Bestuur,

A. E. Iparraguirre, President.
E. V. Lasten, Secretaris.
J. R. Spencer, } Leden.
J. C. Willems, }

Curaçao, den 30sten Augustus. 1916. 3—2

HAVEN-NIEUWS
VAN 2 SEPT. – 16 SEPT.

Schip	Kapitein	Aankomst	van	Vertrek	naar
Philadelphia	G W Goodman	6 Sept	La Guayra	6 Sept	New York
Merida	A Johanson	6 „	Maracaibo	6 „	Maracaibo
Iuno	A Fokker	2 „	Tucacas	2 „	Port de Paix
Zulia	S S Morris	9 „	New York	9 „	Maracaibo
Caracas	H Hichborn	13 „	New York	14 „	La Guayra
Zulia	S S Morris	14 „	Maracaibo	14 „	New-York
Merida	A Johanson	10 „	Maracaibo	11 „	La Guayra
Merida	A Johanson	13 „	La Guayra	14 „	Maracaibo
Pr d Nederlden	J C Metus	14 „	Amsterdam	15 „	New-York
Nickerie	A Nijboer	14 „	New York	15 „	Amsterdam
Manuel Calvo	J. Bonet	16 Sept	Colon	16 Sept	Barcelona

Schoeners	Aankomst	van	Schoeners	Vertrek	naar
Pluma de oro	2 Sept	VeladeCoro	*Pres Restrepo*	3 Sept	Vela de Coro
Abeona H	2 „	Cuba	*Juan Luis H*	5 „	Aruba
PresidRestrepo	1 „	Pto Cabello	*Lady C*	5 „	Aruba
Rita Otilia V	2 „	Vela deCoro	*Refugio H*	5 „	Aruba
Juan Luis H	3 „	Aruba	*M Leoncita*	5 „	Aruba
Refugio H	4 „	Aruba	*Electra H*	5 „	Maracaibo
Lady C	4 „	Aruba	*Sirena H*	6 „	Rio Hacha
Carlota H	4 „	Maracaibo	*Viuda Alegre D*	5 „	Sto Domingo
Hirondelle H	4 „	Maracaibo	*Pluma de Oro*	5 „	Vela de Coro
M Leoncita H	4 „	Aruba	*Inmaculada V*	5 „	Vela de Coro
Clara C	5 „	Rio Hacha	*W C Silver*	6 „	Barbados
Pres Restrepo V	5 „	Vela deCoro	*Conformidad*	6 „	Sto Domingo
Juan Luis H	8 „	Aruba	*Maracaibo*	6 „	Maracaibo
			Rita Otilia	6 „	Vela de Coro
			Nereida	7 „	Maracaibo
			Juan Luis	9 „	Aruba